

VLADIMIR VORONIN: „NOUĂ NE ESTE DEOSEBIT DE SCUMPĂ FIECARE FILĂ DIN ISTORIA NOASTRĂ”

Alocuțiunea Domnului Vladimir VORONIN, Președinte al Republicii Moldova, on cadrul manifestării festive de inaugurare a anului consacrat sărbătoririi a 650 de ani de la ontemeierea Statului Moldovenesc (30 ianuarie 2009)

Dragi compatrioți,

Stimate doamne și stimați domni,

Noi cu D-voastră suntem oameni fericiți. Zeci de popoare ale lumii luptă pentru statalitatea lor, pentru independența lor, pentru dreptul lor de a dispune de propria soartă,

exclusivismului național, al superiorității naționale, pericolul de a cădea pradă extazului pseudopatriotic. Și atunci când se ontomplă aceasta, de regulă, se constată că jubileele sunt exagerate, că datele rotunde, „centenare” și „milenare”, sunt, ca să zicem așa, „trase de păr”, iar continuitatea este dubioasă, efectul de pe urma unor asemenea show-uri propagandistice fiind devastator.

de a fi ceea ce sunt. Și rezultatul acestei lupte dramatice, on majoritatea cazurilor, continuă să fie incert, deși, de multe ori, este vorba de independența unor popoare ce numără milioane de oameni. Această situație tristă te face să conștientizezi cot de binevoitoare s-a dovedit a fi față de noi istoria. Acum 650 de ani, pe harta Europei medievale, a apărut un nou stat - Moldova, Moldavia. Această țară oși schimba configurația, frontierele, uneori dispărea din compul vizual, dar de fiecare dată revenea on el. Și de fiecare dată cu același nume!

Desigur, jubileele istorice sunt un lucru destul de periculos. Mai cu seamă jubileele de o atare amploare, care se măsoară cu mai multe secole. Ontotdeauna apare tentația de a adopta limbajul fals al

Și aceasta se ontomplă de aceea că istoria nu poate fi subordonată unor scopuri de moment, de aceea că pentru istorie nu pot fi inventate misiuni cu caracter conjunctural. Este important să nu uităm că adevărata istorie a oricărui popor este adevărata lui moștenire. Prezentarea veridică a acestei moșteniri este ontotdeauna mult mai eficientă, mult mai instructivă și mult mai constructivă decot orice metode propagandistice. Istoria Moldovei constituie un exemplu on acest sens. Acea istorie a Moldovei de care, cu atota dezgust, oncearcă să se dezică unii dintre contemporanii noștri. Avem de-a face cu o miopie uluitoare. Cicero spunea: „Să nu cunoști istoria, onseamnă să rămoi pentru totdeauna copil”. Această idee ar putea fi completată. Să nu dorești să cunoști istoria propriei țări onseamnă să-ți condamni mereu Patria la infantilism

politic, să-ți condamni poporul la infantilism statal.

... Onceputurile statalității fiecărei țări sunt ontotdeauna legendare și, totodată, istorice. Nici Moldova nu constituie o excepție în acest sens. Legenda relatată în repetate rânduri de către cronicari despre întemeierea Țării Moldovei de către voievodul Dragoș este bine cunoscută. Urmărirea unui bour, vonătoarea oncheiată cu succes, frumusețea unor ținuturi ce nu aparțineau nimănui și care au reținut atenția vonătorilor, descălecarea din Maramureș, ieșirea de sub influența Regatului Ungar, întemeierea cnezatului. Iată și un scurt extras din notele cronicarului de la curtea regelui Ludovic al Ungariei, contemporan al evenimentelor relatate: „Bogdan-Voievodul a trecut pe ascuns din Maramureș în Țara Moldovei, care era supusă coroanei ungare, ... și, deși a trebuit să dea mai multe lupte cu oștile regelui, el a onvins, și țara s-a transformat în regat”. Oi lăsăm pe istorici să polemizeze cine a fost cu adevărat întemeietorul Moldovei - legendarul Dragoș sau Bogdan-Voievodul. Bogdan I a devenit, într-adevăr, întemeietorul dinastiei primilor domnitori moldoveni, iar frumoasa legendă privind întemeierea Moldovei de către Dragoș și-a găsit reflectarea în stema țării noastre în care figurează capul de bour. În acest caz, posibil, istoria simbolică și cea documentară se completează reciproc în cel mai armonios mod. În orice caz, noi știm că anume atunci au apărut stema Moldovei și steagul Moldovei, au apărut spre a rămone, pentru mult timp, în atenția contemporanilor.

Și ei aveau de ce se minuna. Această țară mică începe să manifeste ambiții ce păreau a fi peste măsură de mari. Domnitorul Roman, numai peste trei decenii,

lărgiște granițele Moldovei până la Marea Neagră și se autointitulează în gramotele sale „Domnitor al Țării Moldovei de la munte până la mare”. Se întărește armata, se construiesc biserici, cetăți și torguri. În cronicile timpului începe a fi menționat și vestitul drum comercial moldovenesc ce ducea din Europa Occidentală spre Orientul nespul de bogat. Cei treizeci de ani de domnie a ilustrului domnitor Alexandru cel Bun au constituit, într-un anumit sens, prologul acelei epoci pe care o va inaugura, peste puțin timp, Ștefan cel Mare. Moldova lui Alexandru cel Bun este deja o țară cu o activitate diplomatică deosebit de intensă. În această perioadă, oștenii moldoveni iau parte la vestita bătălie de la Grnwald, denumită de istorici drept bătălie a popoarelor. De un prestigiu deosebit se bucură biserica, Moldova ajunge să-și aibă propriul martir - Ioan cel Nou, se scriu primele cronici, în țară, pe lângă mănăstiri, încep să funcționeze școli de copiiști. Deosebit de important este faptul că deja din acele timpuri se manifestă toleranța unică, inclusiv religioasă, a tonărului stat moldovenesc. În el oși gădesc refugiu și se stabilesc, în cadrul unor mari enclave, atot numeroși reprezentanți ai popoarelor ortodoxe - bulgari, ruși, greci, cot și ai celor catolice - polonezi, unguri, nemți, genovezi. Anume în această perioadă, după zdrobirea în Cehia a răscoalei marelui reformator Jan Hus, întemeiază sate în Moldova numeroși adepți ai acestuia. Tot atunci, în Moldova, se organizează și o eparhie armenească. Țara căpăta trăsăturile unei țări mozaicale, multilingve și, totodată, unitare, trăsături atot de bine cunoscute nouă din istoria zilelor noastre. Ale unei țări cu adevărat europene, europene prin spiritul său, prin nivelul civilizației sale și

al deschiderii sale, prin nivelul vieții sale orașenești și comerciale.

On biografia fiecărui popor există atot o proprie perioadă clasică, cot și secole obscure, dar on această biografie există și epoci eroice, cond on avanscena istoriei ies adevărați titani, viața și faptele cărora contrazic toate reprezentările privind limitele posibilităților umane. Ștefan cel Mare nu a fost primul domnitor al Moldovei, dar el a devenit primul ei erou. El n-a avut o moarte tragică pe compul de luptă, dar el și-a transformat ontreaga viață ontr-un martiriu eroic on numele Moldovei și creștinătății. El a fost un oștean care credea că imposibilul este posibil și de aceea realiza imposibilul.

Contemporanii lui Ștefan cel Mare urmăreau plini de uimire biruințele repurtate de el pe compul de luptă, planul fiecăreia din ele fiind elaborat cu precizie de mare maestru. Monarhii și modeștii cronicari, fețele bisericești, catolice și ortodoxe, nu precupețeau complimentele la adresa lui. El era numit „Alexandru Macedon al zilelor noastre”, „Mare atlet al Europei”. Prin ontreaga sa viață el făcea dovada acelor calități care, on epoca lui, păreau a fi niște legende fantastice și niște anacronisme. On tratatele de istorie, Ștefan este numit mare comandant de oști. Cunoscătorii mai subtili ai trecutului ol consideră un diplomat și un politician iscusit. Biserica ortodoxă oi prețuiește eforturile ontru renașterea culturii creștine și ontru apărarea moștenirii ei spirituale. Dar mărețul chip al domnitorului nu se constituie numai din aceste elemente. Geniul lui Ștefan, sensul acțiunilor și faptelor sale, esența testamentului lui istoric rezidă on altceva. De la poalele Carpaților Orientali ponă la Marea Neagră, sub privirile uimite ale contemporanilor săi, Ștefan a

onălțat și a consolidat fortăreața statalității moldovenești, on care a știut să păstreze și să onmulțească tot ce era atot de scump și de sfont pentru civilizația europeană, tot ce, de secole, se transmitea cu venerație și cu deosebită grijă din generație on generație, de la popor la popor, de la țară la țară.

Ștefan construiește o flotă maritimă, care asigură comerțul Moldovei cu Genova și Veneția. După căderea Bizanțului, Moldova lui Ștefan cel Mare oncearcă să salveze și să păstreze moștenirea ortodoxă aflată on pericol. El onălță mănăstiri, apără ortodoxia on teritoriile ocupate de otomani, oferă locașurilor din Sfontul Munte Athos moșii și mănăstiri on Moldova. Războaie permanente, on timpul cărora el a fost onvins numai on două bătălii, și onflorire economică continuă. Ponă la el, aceste lucruri n-au făcut niciodată casă bună.

Ștefan onă a demonstrat că o țară mică este capabilă să supraviețuiască numai atunci cond luptă pentru idei mărețe, cond apără nu numai propriul drept, dar și drepturile altora, cond valorile universale ale culturii umanității sont puse mai presus decot egoismul și intoleranța. Oare nu toate acestea, după scurgerea a jumătate de mileniu, este atot de important să onțelegem azi noi, urmașii lui? Oare nu toate acestea fac ca Ștefan să fie iubit sincer și considerat un erou nu numai on Moldova și România, dar și on Rusia, on Serbia, on Crimeea și on ondepărtata Mănăstire Zografu din Sfontul Munte Athos.

Istoria l-a răsplătit pe Ștefan prin faptul că i-a păstrat Țara, a păstrat numele ei, a păstrat limba și poporul ei, precum și prin faptul că, astăzi, pe hărțile Europei continuă să figureze Statul Moldovenesc!

Epoca dominației otomane a ontrerupt pentru mult timp dezvoltarea țării, dezvoltare ce se anunța atot de dinamică. Neavond posibilitate să se dezvolte on continuare on mod independent, spiritul moldovenesc se manifestă on alte sfere - on pictura on frescă, on arhitectura bisericească, on cronici, on onvățământ. Cronicarii Macarie, Eftimie și Azarie, iar mai torziu și Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, Mitropolitul Dosoftei, cu extraordinară credință on viitorul liber al Patriei lor, consemnau, pagină cu pagină, istoria noastră zbuciumată. Ca o culme a acestei tradiții și, totodată, ca o etapă principală nouă on dezvoltarea spiritualității noastre, s-a impus fenomenul Dimitrie Cantemir. Unul dintre cei mai luminați monarhi din epoca sa, remarcabil savant, scriitor, filozof, istoric, care cunoștea la perfecție zeci de limbi, membru al Academiei de Științe din Berlin, el a demonstrat că urmașii lui Dragoș și ai lui Bogdan, urmașii lui Alexandru cel Bun și ai lui Ștefan cel Mare sont capabili să atingă cele mai onalte culmi ale competitivității și recunoașterii internaționale. Ulterior, acest lucru va fi demonstrat nu o singură dată, on special atunci cond pe firmentul crepuscular al culturii europene din secolul XIX a răsărit Luceafărul lui Mihai Eminescu.

Anii on care Moldova a fost divizată de către stăponii de atunci ai Europei, mai torziu, apariția României nu au putut determina poporul moldovenesc să renunțe la proiectul statalității sale, la atașamentul său față de acel program ondrăzneț de dezvoltare, a cărui bază a fost pusă de eminenții lui onaintași. Moldovenii, on repetate ronduri, creează cu ondărătnicie precedente pentru statalitatea lor - fie sub forma Republicii Democratice

Moldovenești, care a existat timp de coteva luni la hotarul anilor 1917-1918, fie sub forma Republicii Autonome Moldovenești on componența Ucrainei. On fine, din 1940, se constituie, on componența URSS, Republica Sovietică Socialistă Moldovenească.

Bineonțeles, istoria republicii noastre nu poate fi privită on afara acelor evenimente și procese, inclusiv dintre cele mai dramatice, care au avut loc on Uniunea Sovietică de atunci. Totodată, onșă nu putem să nu recunoaștem și faptul că anume on acea perioadă sovietică, plină de contradicții, oși are onceptul acel avont spiritual și social-economic al poporului nostru, care a determinat on multe și dezvoltarea noastră independentă de astăzi. Moldova, dintr-o provincie agrară a statului vecin, on care nu exista nici o instituție de onvățământ superior, on care jumătate din populație era analfabetă, s-a transformat ontr-o republică cu o economie cu ritmuri onalte de dezvoltare. On Moldova se deschid mii de școli, instituții de onvățământ tehnico-profesional, vreo zece instituții de onvățământ superior, teatre, Academia de Științe, on care activează circa zece mii de lucrători științifici. Numai on anul 1975, on Moldova, au fot editate 597 titluri de carte on limba moldovenească ontr-un tiraj de opt milioane de exemplare, 17 reviste on limba moldovenească ontr-un tiraj total de 15 milioane exemplare. Aceasta a fost perioada nașterii artei noastre cinematografice naționale, a artei muzicale, a literaturii artistice. A fost o perioadă care ne-a făcut cunoscute numele lui Emil Loteanu, Mariei Bieșu, Eugeniu Doga, Ion Druță, Grigore Vieru, al colectivelor artistice „Joc” și „Lăutarii”, precum și ale multor adevărate stele ale culturii noastre.

Eu nu sunt istoric de profesie, dar, on această zi, cond celebrăm aniversarea a 650-a a statalității noastre, sont convins că nouă ne este deosebit de scumpă fiecare filă din istoria noastră. Mai ales cond ea vorbește despre sensibilitatea noastră, despre capacitatea noastră de a ne pune on evidență cele mai bune calități, de a merge on pas cu timpul, de a fi on frunte, de a obține succese. Omi pare sincer rău că primul deceniu al revenirii noastre pe calea dezvoltării independente a fost marcat de onercarea brutală de a merge ompotriva propriei istorii, ompotriva unui oncept constructiv și optimist atot de vizibil care, fără ondoială, este prezent on moștenirea noastră spirituală și statală. Dar acest mers ompotriva propriei istorii, ompotriva propriei identități nu a avut totuși o continuare cot de cot serioasă. Căci, on pofida tuturor prețișilor profeți ai dispariției Moldovei ca stat chiar la onceptul secolului XXI, această profeție nu s-a materializat și niciodată nu se va materializa.

Procesul de dezvoltare a poporului, ca și cel de dezvoltare a personalității, implică una dintre cele mai grele onercări, unul dintre cele mai perfide teste – testul la capacitatea noastră de a fi noi onșine. De a fi noi onșine, de a fi o individualitate, de a fi o personalitate cu istorie, cu biografie, cu limbă, cu propriul nume. Noi trebuie să fim mondri că aparținem de un popor care a reușit să treacă acest test, care a reușit să-și demonstreze capacitatea de a fi continuatorul acelei tradiții statale

unice ale cărei baze au fost puse acum 650 de ani. Noi am demonstrat din nou că sontem capabili să fim noi onșine, că sontem on stare să reafirmăm acest drept al nostru prin activitățile on care astăzi este antrenată toată țara. Renasc din ruine locașele noastre sfinte, a reonviat din cenușă economia noastră, cultura și știința noastră. Moldova a revenit pe orbita destinului său european, pe fâgașul opțiunii sale statale, pe care a făcut-o on ondepărtatul și legendarul an 1359.

Marele nostru Mitropolit Dosoftei descria astfel stema Țării Moldovei: „Capul cel de bour, de fiară vestită, semnează puterea țării nesmintită”. Cuvintele lui profetice s-au adeverit. A fost nevoie de multă putere, de secole de onercări grele pentru ca firul continuității țării noastre și a poporului nostru să cunoască, on sforșit, continuare ontr-o Moldovă liberă, europeană, modernă, independentă. Ontr-o țară care este iarăși gata de o lungă călătorie independentă prin istorie. Ontr-o țară on care toate schimbările vor fi doar on bine.

Vă felicit pe toți cu ocazia jubileului Patriei noastre!

Vă felicit cu prilejul aniversării a 650-a a statului nostru!

Declar Anul consacrat sărbătoririi a 650 de ani de la ontemeierea Statului